

HISTORISK KALENDER NITTEDAL OG HAKADAL 2024

SØRSKOGEN

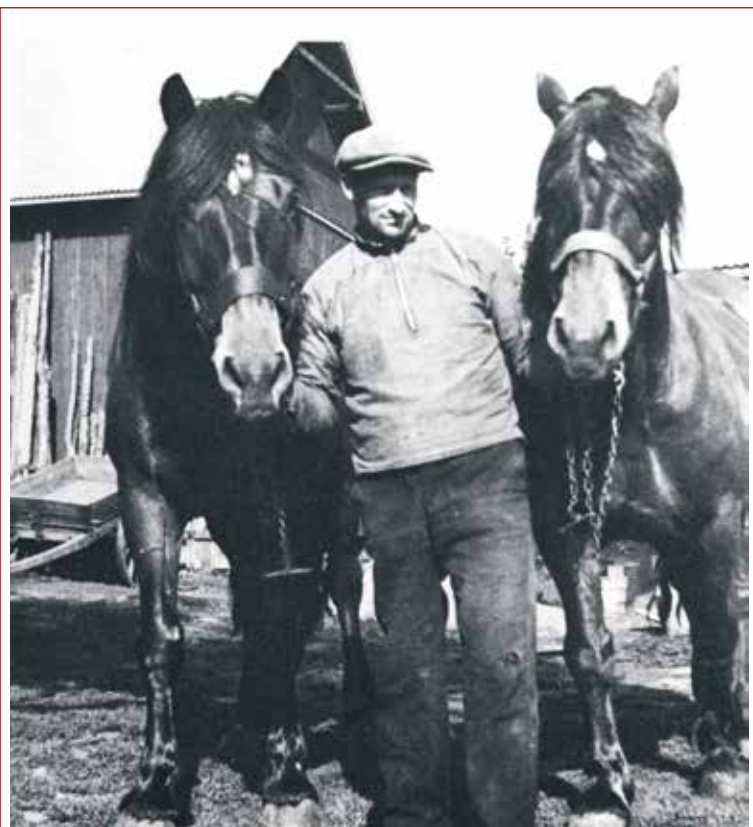
Forsiden viser Sørskogen en vinterdag ca. 1960.

Sørskogen er en av de eldste plassene i Skøyenskogen. Den ble utskilt som eget bruk fra Nordgarden Skøyen i 1833. Det var mange eiere den første tida inntil Alf Sørskogens foreldre, Johan og Randine, tok over. Siden har den vært i slektas eie. Eier i dag er Atle Sørskogen, som overtok i 1962.

Gjennom mange år har Sørskogen vært et kjærnt mål for turgåere – sommer som vinter. Gjestfriheten til vertskapet forklarer det. De var skogens folk; de levde i og av naturen.

På det nederste bildet ser man dagens eier, Atle Sørskogen, med bikubene.

SØRSKOGEN

Bonden selv, Alf Sørskogen, i 1959 med begge hestene sine på gårdstunet. Hjemmebrunen til venstre, Gærningen til høyre.

Veiforbindelse til bygda fikk Sørskogen sist på 50-tallet, og det gikk enda et tiår før de fikk elektrisk lys.

Under krigen var Sørskogen et viktig sted for «gutta på skauen». For dette fikk Aslaug Sørskogen på sine eldre dager Kongens fortjenestemedalje.

Alle bildene fra Sørskogen er hentet fra boka
«Lillomarka gjennom tidene».

JANUAR 2024

HAKKIM

Fra Aas gård er det ca. 7,5 km på privat skogsbilvei inn til Hakkim. Hakkim var opprinnelig en Finne-plass, og ligger nord på Romeriks-åsen. Hak på gammelfinsk er hakke på norsk. Hakkebønder ble finnene kalt, fordi de brukte hakke på åkeren. Det er funnet rydningsrøyser i området.

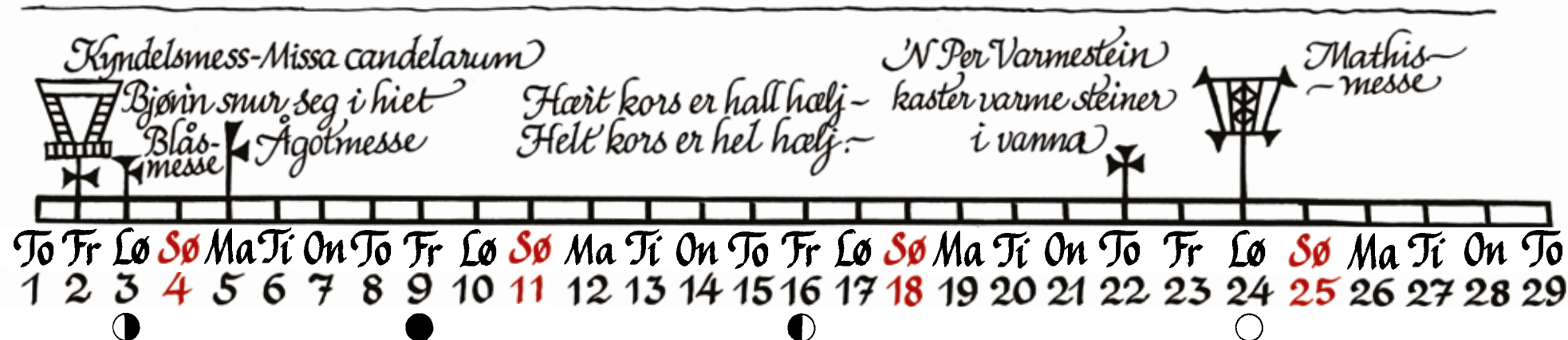
Fra 1700-tallet er Hakkim husmanns-plass under Aas gård. Den var i bruk for fastboende fram til 1954. Young-

villaen på Hakkim ble bygget av Fridtjof Young i 1905, som en stor tømmervilla. I de siste tiår har stedet vært i privat eie. Flyfotoet viser hvordan Young-villaen og området rundt er blitt bygget ut i senere tid.

Under 2. verdenskrig var Hakkim et møtested for hjemmestyrkene, hvor de hadde lager av våpen, mat og drivstoff. Utstyr ble sluppet ned fra engelske fly i området rundt Hakkim.

Det store bildet til venstre er hentet fra Skiforeningens bildemarkiv: Hakkim

FEBRUAR 2024

BURÅS

Burås, eller Buraasen, ligger i Lillomarka, mellom Sinober og Movatn. (Må ikke forveksles med Burås i Hakadal.) Dette var opprinnelig en husmannsplass under Mo gård i Nittedal. Plassen er antagelig fra før 1700 og omtales som en finneplass, der den første brukeren fra 1670-tallet var buråsfinnen Lars.

Det er flere gamle veier som passerte Burås: Rideveien Gamle Hadelandsvei og den gamle gangstien mellom Sander i Maridalen og Bjertnes i Nittedal.

I 1814 ble Burås forpakterplass under Hakadal Verk (Løvenskiold). Det fortelles at tradisjonen med å be alle naboplassene på barselgraut ble praktisert på Burås helt frem til 1. verdenskrig. Plassen ble

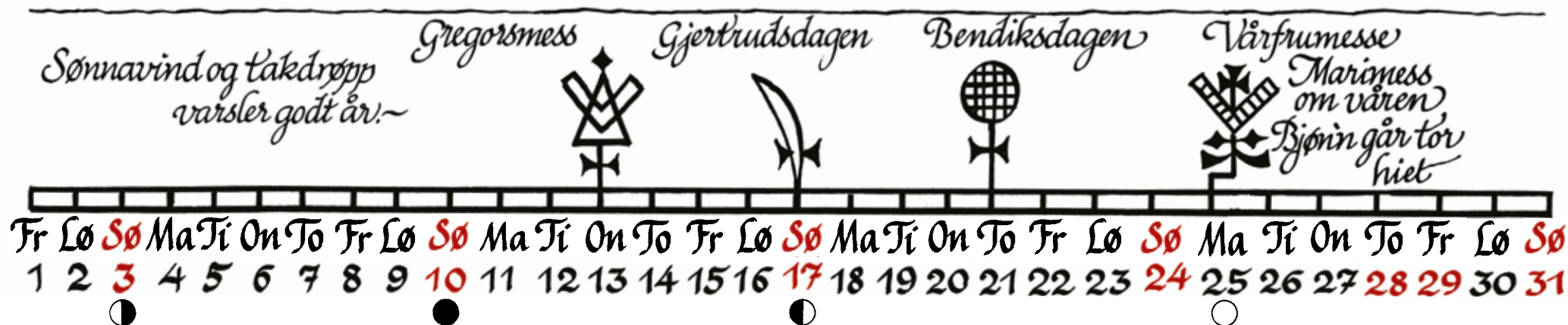
nedlagt i 1924, og fire av fem bygninger ble revet eller flyttet. Våningshuset ble flyttet til eidet mellom de to Movannene, og står der i dag. Bare bryggerhuset, det gamle våningshuset, ble stående på Burås.

Fra Burås er det fin utsikt mot nord, mot Tumyrhaugen og Rotnesområdet. Slåttemyra ligger på sletta nedenfor på nordsiden.

Det er skogsbilvei til Burås fra Knaddenkrysset ved Nordre Movann. Denne ble bygd tidlig på 1970-tallet for å berge en masse vindfall etter en storm november 1969. Om vinteren er det preparerte skiløyper fra Sinober til Nordre Movann, forbi Burås. Sommersti fra Sørli mot Sinober går forbi Burås. I dag brukes Burås som privat fritidsbolig.

Bilde hentet fra nittedalsporten.no

MARS 2024

Bilde fra nittedalsporten.no

JENSRUD

Jensrud er en tidligere husmannsplass i Lillomarka. (Må ikke forveksles med Jenserd i Nordmarka, ved Elneshøgda.) Jensrud ble ryddet som husmannsplass under Mo gård i 1820-åra. Plassen ligger rett øst for kraftledningene mellom Sagtomta (vest for Kjul) og Waage dam (Kruttverket).

Plassen eies nå av Nittedal kommune. Kommunen arvet plassen av Johan Jensrud som var pleiebror til Aslaug Sørskogen. Hun arvet plassen etter foreldrene, August og Kristine (Stina) Jensrud. August var kurvmaker. Han lagde kurver av piltreskudd i eget bygg, kalt kurvmakerstua. Denne var bygd av tømmer fra den gamle stallen på Burås. Han underviste også på Kunst- og håndverkskolen og arbeidet en tid på Nittedal Krudtværk.

I unge år gikk Alf Sørskogen over Brennberget og om Jensrud når han skulle ned til bygda. Han ble da kjent med Aslaug på Jensrud. De giftet seg da Aslaug var 36 år

og flyttet til Sørskogen, og hun ble senere kalt mor Sørskogen. Derfor er stien fra Sørskogen via Jensrud blitt kalt «frierveien».

Nittedal kommune har inngått samarbeids- og bruksrettsavtale med Staven 4H og TNT (Turkameratene Nittedal Turlag). Stedet er et populært utfartssted for folk i nærområdene, med bl.a. sittebenker og en brannsikker bål plass.

APRIL 2024

HAUGSBRÅTAN

Haugsbråtan ble ryddet som husmannsplass under Nedre Haug på slutten av 1700-tallet.

Plassen lå under skogbrynet øst for Nedre Haug og sør for Østby, på østsiden av bygda ved Rotnes.

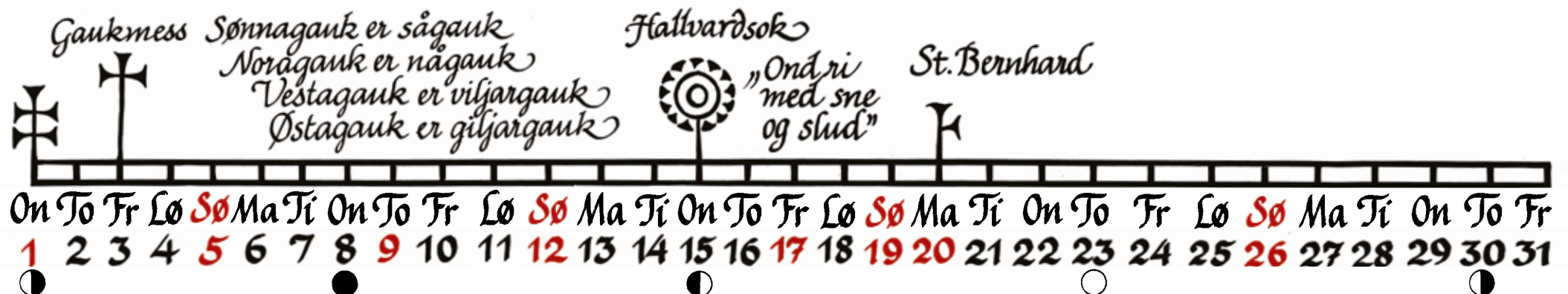
Det er uvisst hvem som var husmann her før 1863. Kristen Olsen, gift med Mari Jensdatter, var husmannsfolk på Haug i 1801 og kan ha bodd her. Lars Arnesen fra Dal fikk kontrakt på plassen i 1863 for 8 riksdaler i året og arbeidsplikt.

Tippoldeforeldrene til dagens bruker på Nedre Haug brukte stedet som fritidsbolig frem mot andre verdenskrig.

Stua i Haugsbråtan ble revet ca. 1950, Lars Haugsbråtan bodde der i 1890 åra.

Tuftene etter husa er lett synlig på høydedraget på jorden i dag.

*Til høyre eier, Carl Henriksen,
til venstre hans bror, Rolf Henriksen.
Bildet er utlånt av Thorleif Henriksen.*

MAI 2024

LASKERUD

Laskerud ligger i Nordmarka, sør for Ørfiske og øst for Laskerudåsen (424moh), også kalt Almehøyden. Stedet var opprinnelig en husmannsplass under Mo gård i Nittedal. Denne delen av Mo Skog ble kjøpt av Bernt Anker i 1787 og lagt under Hakadal Verk. I 1814 kjøpte Det Ankerske Fideikomiss selve plassen, og Laskerud ble forpakterbruk under Hakadal Verk.

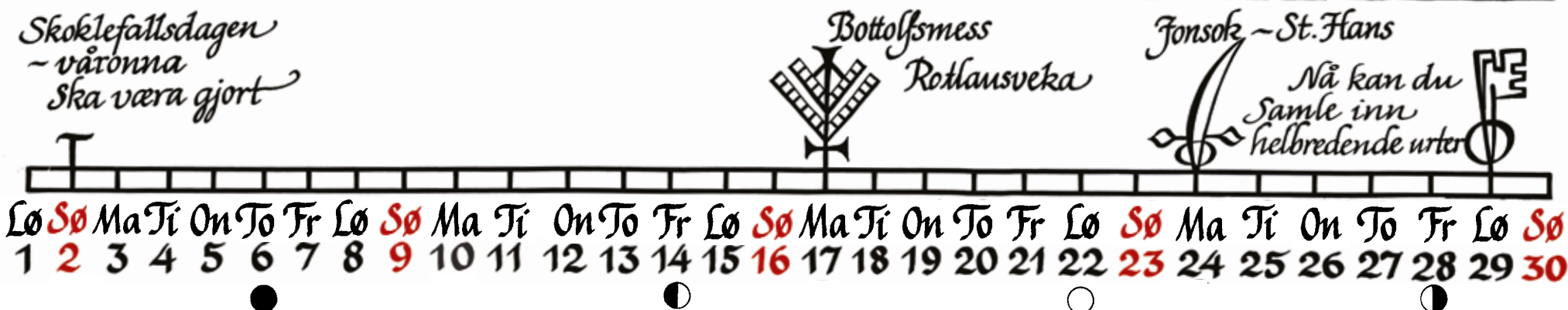
I dag leies Laskerud bort som feriested, av Løvenskiold. Det står i dag to relativt store bygninger på plassen, en våningsbygning/stue og et uthus/låve. Stua er fra 1915, mens låven er bygd på i forskjellige tidsperioder. Det er bilvei frem til plassen, som en sidevei fra Greveveien, litt sør for Ørfiske. Husene ligger på en voll med gode solforhold med relativt åpent landskap nærmest bygningene.

Gamle kart og stier i terrenget viser at rideveien Gamle Hadelandsvei, Dragonveien og Rideveien fra Maridalen til Burås i Hakadal gikk opp i lia vest for plassen Laskerud. Mattias Persen, best kjent som Mattias Skytter, vokste opp på Laskerud på slutten av 1700-tallet. Han er kjent som medvandrer sammen med eventyrfortelleren Peter Christen Asbjørnsen.

I «Matthias Skytters historier» forteller Mattias om opplevelser med nisser og underjordiske på Laskerud. Låvebrua «hvor nisser tidligere satt og dingle med beina, eller sto i staldøra og skrattet og lo», kan sees ennå.

Bilde fra nittedalsporten.no

JUNI 2024

Bildet er fra ca. 1921. Fra venstre Nanna Laskerud med datteren Nancy på armen, Morten Laskerud (ordfører i Nittedal fra 8. mai 1945 og ut året) og lengst til høyre Gudbjørg, mor til Hilda som omtales nedenfor.

Bildet er fra privat samling.

LASKERUD

Det har bodd folk på Laskerud i Nordmarka fra midten av 1600-tallet. Man antar at det var en finne som ryddet plassen, kanskje en som het Lasken. Det er flere gammel-norske gardar som har navnet Laskerud. «Laske» betyr en kile, en strimmel. Dette kan passe på gårder med innmark av en slik form. Opprinnelig hadde plassen over 100 mål med innmark. Vi vet at den svenskfødte Erik Olsen bodde her i 1682. Skiftet etter hans død i 1719 er det eldste som er bevart fra en husmannsplass i Nittedal. Siste forpakter på plassen var Karl Gerhardsen, fra 1953 til 1963.

Mange Nittedøler husker enda Hilda og Johan. Den 16 år gamle Hilda Olava Olausdatter fra Laskerud møtte sommeren 1897 den ti år eldre svenske rallaren Johan. Det er grunn til å tro at Laskeruds beliggenhet i forhold til den nye jernbanelinja gjennom Nordmarka har vært av avgjørende betydning for at de møttes. Der jobbet det en del svensker, og en av dem var den 27 år gamle Johan Edvard Andreasson.

Møtet mellom Hilda og Johan resulterer etter hvert i en slekt som nå teller langt over hundre medlemmer

i Nittedal, Oslo og andre byer og bygder på Østlandet. De fikk ti barn og nitten barnebarn. I de mer enn seksti år som har gått siden Hilda og Johan levde, har det også kommet ganske mange oldebarn, tippoldebarn og tipptippoldebarn.

Johan er kjent for å ha startet og drevet en rekke bedrifter og forretninger i Rotnesområdet i første del av 1900-tallet. Det er spor etter dette ennå.

ØRFISKE GÅRD

Ørfiske gård ligger i Nordmarka ved nordenden av Ørfiskevannet. Plassen ble ryddet som husmannsplass under Døli på slutten av 1600-tallet. Den første kjente husmann var Erik Sjursen, ca. 1705 – 1720. Det er funnet rydningsrøyser nord for husene.

Ørfiske ble sjøleierbruk i 1796. Hoffjegermester Otto Gjerdrum kjøpte gården i 1873. Flere ganger hadde han med sønnene til kong Oscar II på jakt i skogene rundt Ørfiske. Han solgte Ørfiske i 1908.

Siden 1938 har eiendommen vært eiet av familien Klaveness. Bygningsmassen på Ørfiske gård er utvidet og endret etter 1965.

Før oppdemningen av Ørfiske gikk Greveveien innom Ørfiske gård, ned på østsiden av det nordre vannet, så vestover mellom vannene. Etter oppdemningen ble veien lagt på vestsiden av det nye og større Ørfiske.

Opprinnelig var Ørfiske to vann med avløp til Nitelva, men ble oppdemt og delvis ledet i tunnel til Maridalsvannet for å sikre hovedstaden nok vann. Et arbeid som startet i 1899. Demningen sto ferdig i 1911.

Bilde fra Historisk Kalender 2019

JULI 2024

TREHØRNINGEN

Trehørningen ligger i Nordmarka vest for Hakadals Verk, mellom vannene Langvann og Trehørningen. Navnet kommer av formen på vannet: Det har tre hjørner.

Slekta fra plassen skriver familienavnet med j, altså Trehjørningen. Det er 65 da jord til plassen. Tradisjonelt har plassen sognet til Hakadal og var husmannsplass under Døli. Men i 1660-åra ga kongen to borgere rett til å drive sag på Trehørningen. Eiendommen kom siden på salg og havnet da til slutt hos Hakadal Verk og grev Wedel-Jarlsberg.

Det har bodd folk på Trehørningen som vi kan følge bakover i mer enn 300 år. Den mest kjente fra 1900-tallet var "sjefen", Ole Trehjørningen fra Magobråten. Han giftet seg med Amanda, som var datter på Trehørningen.

På Trehørningen solgte de mat og drikke til turfolk til midt i 1960-årene.

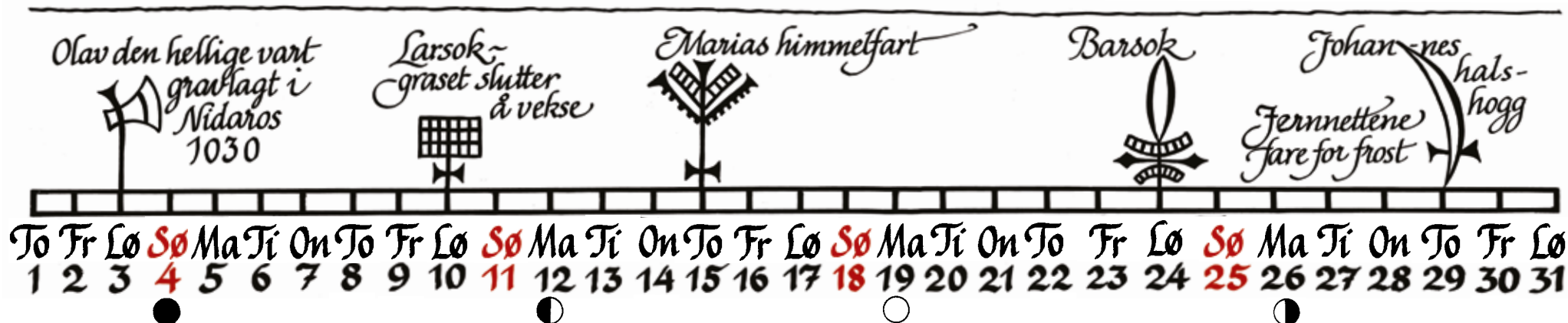

Tunet på Trehørningen. Fra boka «Nordmarksfolk».

Serveringspersonalet på Trehørningen i 1930-åra. Fra venstre Helga Waal Trehjørningen (f. 1918), Hjalmar Trehjørningen (f. 1916), Leif Waal og Torbjørg (Tobba) Trehjørningen (f. 1919). Tobba ble seinere gift med Alf Johnsen. På denne tida var det Ole og Amanda som drev på Trehørningen. Helga var deres svigerdatter, gift med eldestesønnen Ivar. Hjalmar og Tobba var også barn av Ole og Amanda.

Bildet er lånt av Astri Waal Lorentzen, Historisk Kalender 2017.

AUGUST 2024

Bilde fra 1917 av Petter Iversen med kone og barn og far.
Et av barna er Bjarne Iversen, en kjent skiløper fra Nittedal.

Bildet fra «Nordmarksfolk».

Bildet av jordveien er fra Historisk Kalender 2009.

FREDRIKSTAD

Fredrikstad ligger på sørvestsiden av Ørfiske i Nordmarka. Fredrikstad var trolig opprinnelig seter for Bjertnes. Mot slutten av 1700-tallet ble stedet tatt i bruk som husmannsplass. Navnet kom i bruk fra 1812. I 1827 solgte Jakob Bjertnes Fredrikstad og gårdens skog vest for Ørfiske, til grev Wedel-Jarlsberg. Da var det to år siden Greveveien mellom Hakadal Verk og Maridalen var ferdig.

De som så bodde på Fredrikstad, jobbet for greven og Hakadals verk. I 1875 var det 1 hest, 3 kuer og 8 sauer på Fredrikstad. Det ble sådd 1 tønne bygg (om lag 140 kg) og satt 2 ½ tønne poteter (250 kg). Det vil si at de kanskje hadde en byggåker på 7 da og et potetland på 2,5 da. De dyrka også gras. Det ble slått og tørka til høy, som vinterfôr til dyra.

Det var også ei sag på Fredrikstad, som ble drevet av en lokomobil (dampmaskin). Leietakeren på plassen jobbet som regel på saga. Saga ble lagt ned i 1935. Petter Iversen var forpakter av gården frem til 1936. Løvenskiold leier i dag bort stedet.

SEPTEMBER 2024

SVINGBAKKEN

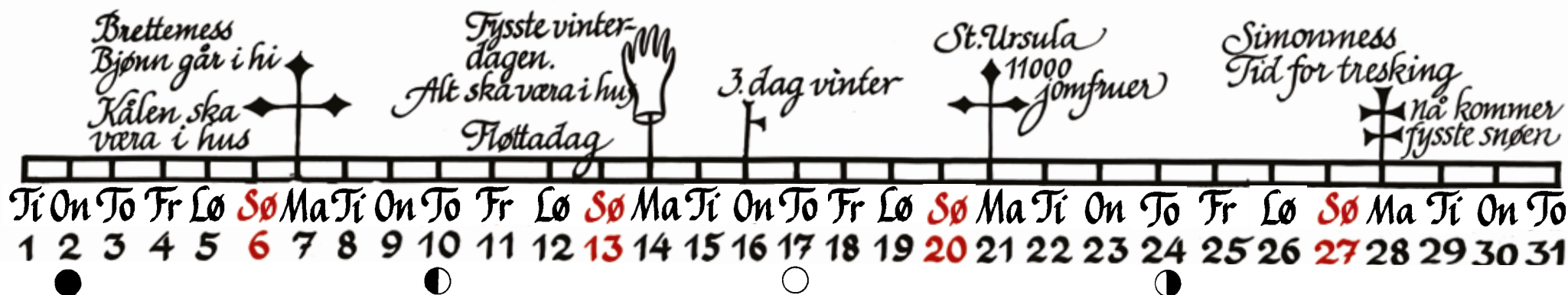
Svingbakken ligger i Nordmarka litt sør for Laskerud, og vest for jernbanelinja. I dag er det bilvei fra Sørli-tangen (Rotnes). Husene på plassen ligger nå i en åpen, vestvendt helling.

Svingbakken ble antagelig etablert i 1850, som en husmannsplass i Mo Skog under Mo gård. Lars J. Strøm, fra Strøm gård i Hakadal, kjøpte Mo skog og Svingbakken i 1854. Denne ble da en husmannsplass under Sør-Strøm. Fra rundt 1850 bodde Lars Amundsen og Marthea Håensdatter her med 12 barn. I 1901 kjøpte Johan Elefsen plassen og bodde der med seks barn.

Folk fra Svingbakken, og plassene rundt, har i perioder jobbet på Nitedals Krudtværk. Ifølge bygdeboka omkom Anton Amundsen i Krudtværket. John Elefsen jobbet daglig på demningen (dammen) som ble bygd i Ørfiske tidlig på 1900-tallet.

I 1946 ble plassen solgt til Mustads Sangkor som brukte Svingbakken til hytte/feriested. Det var i deres eie lite vedlikehold og etter hvert ble det forfall. I 1990 ble plassen kjøpt av Bjarne Vik. Han gjennomførte en stor jobb med å restaurere alle husene. I dag fremstår stedet som en idyll.

Bilde fra nittedalsporten.no

OKTOBER 2024

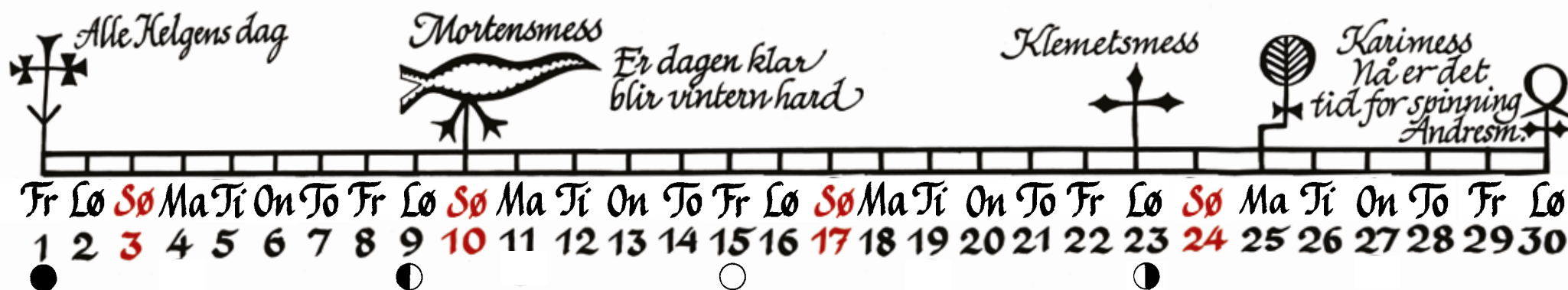
KIRKEBYVANGEN

Kirkebyvangen (Vangen) på Romeriksåsen nord for Toketjern ligger ca. 3,5 kilometer fra Glitredempa. Til stedet er nå også skogsbilvei fra Aas Gård og Kirkeby Okgarden.

Kirkebyvangen var husmannsplass under Innistua Kirkeby. Den lå i lia ned mot Øyungen. Plassen og skogen omkring ble solgt til Aas i 1917. Young Fearnley bygde nye hus på plassen, men de ble seinere flyttet da ingen ville bo der. Jorda ble plantet til. Ennå sees grunnmuren og foten av låvebrua.

Bildet er trolig fra 1918. Fra venstre Ragnhild Kristiansen, Ingeborg Freider og Margit Jappe.

Bildet er utlånt av Else Bjørgen og hentet fra Historisk Kalender 1998.

NOVEMBER 2024

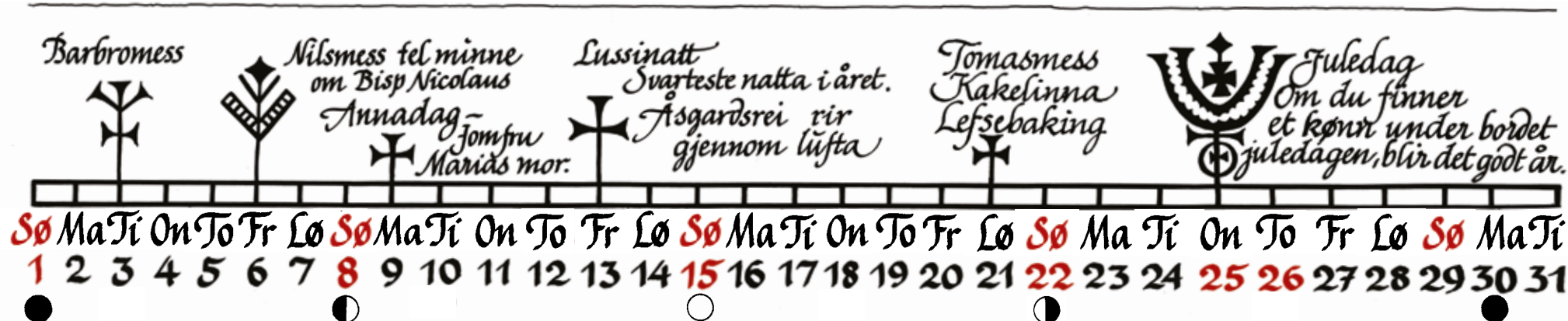

Bilder fra Historisk Kalender 2006
og Markaleksikon for Nittedal.

BAKKEN

Bakken, også kalt Jordbærbakken, ligger øst for Nordvannet i Nordmark. Det var først en husmannsplass under Øvre Elnes gård i Hakadal, trolig fra 1700-tallet. Våningshuset fra Elgvigen ble flyttet til Bakken i 1873, og ble samtidig utvidet. I 1914 ble plassen kjøpt av Løvenskiold og lagt under Hakadal Verk.

Bakken fikk først veiforbindelse med Hakkloa, Trehørningen, Mago og Bråtan i 1961-62. Kjerreveien fra Elnes ble i 1968 erstattet av en god skogsbilvei fra Stryken via Kongsvangskog og Jenserud. Da ble låven på Bakken revet for å gi plass til nyveien. Bare våningshuset og stabburet står igjen i dag. Siste forpakterfamilie flyttet ut i 1967. I dag er stedet utleid som feriested.

DESEMBER 2024

NITTEDAL HISTORIELAG

Kalenderen for året 2024 er den trettitredje lokalhistoriske kalenderen Nittedal Historielag har laget for bygda vår.

Vi håper du får glede av kalenderen. Plasser i marka er temaet i år. Med tanke på fremtidige kalendere tar vi imot råd og kritikk, og fremfor alt nye bilder. Ta kontakt med historielagets styre, som har fungert som redaksjonskomité.

Nittedal Historielag ønsker å levendegjøre og ta vare på minner fra bygdas fortid. Det gjør vi ved å arrangere foredrag, turer, kurs og utgivelser av skriftserie og kalendere som denne.

Ønsker du å vite mer om bygda og bygdehistorien, er du velkommen i laget.

Medlem blir du enklest ved å gå inn på vår hjemmeside.

Som medlem av laget er du også med i Romerike Historielag.

Kontingenten fra 2024 kr. 250

Kontonummer: 1295 20 02986

STYRET I 2023/2024 BESTÅR AV:

Per Bjørn Lotherington (leder), telefon 917 21 550, Jorunn Andersen, telefon 977 42 803,

Oddbjørn Farkvam, telefon 952 91 323, Rune Winum, telefon 907 37 706.

Varamedlemmer:

Thorleif Henriksen, telefon 907 40 089 og Erling Birkedal, telefon 928 32 645.

Se vår hjemmeside www.nittedal-historielag.no og vår Facebook side.

Primstavene er tegnet av Kari Ruud Flem

Bilder og tekster er hentet fra “nittedalsporten.no”, “Nordmarksfolk”, “Lillomarka gjennom tidene”, “Markaleksikon for Nittedal”.

Betaling av kalender; vipps kr. 150 til Nittedal Historielag: 59756.